

Stichting **Mobiele Collectie
Nederland**

Jaarverslag 2024

Inhoudsopgave

VERSLAG VAN HET BESTUUR	3
ACTIVITEITEN IN 2024	5
REGULIER OVERLEG OCW – MCN	5
DE RESTAURATIEREGELING MOBIEL ERFGOED VAN HET MONDRIAAN FONDS	7
PLATFORM MOBIEL ERFGOED	7
NATIONAAL REGISTER MOBIEL ERFGOED (NRME)	8
OVERLEG MET VOORZITTERS KOEPELORGANISATIES	9
COMMISSIE PUBLIC AFFAIRS	9
WEBSITE ‘TOONBEELDEN VAN MOBIEL ERFGOED’	10
ELEKTRIFICATIE STOOMLOCOMOTIEVEN DE EFTELING	10
BESTUUR MCN	11
ANBI-INFORMATIE	12

De Stichting Mobiele Collectie Nederland zet zich in voor de *totstandkoming* en het *behoud* van een collectie mobiel erfgoed die een representatief en authentiek beeld geeft van de Nederlandse mobiliteitsgeschiedenis en de algemeen-maatschappelijke geschiedenis die daarmee samenhangt.

KvK 27257865

Bank NL 26 RABO 0307 7347 06

Verslag van het bestuur

De Stichting Mobiele Collectie Nederland (MCN) is opgericht in het jaar 2000 en heeft zich ten doel gesteld een essentiële bijdrage te leveren aan de totstandkoming van een collectie Nederlands mobiel erfgoed (een 'mobiele collectie Nederland') als een evenwichtig samengestelde collectie historische vervoermiddelen, die een representatief en authentiek beeld geeft van de historische ontwikkeling van de mobiliteit in Nederland en de algemeen-maatschappelijke geschiedenis die daarmee samenhangt.

Die collectie moet kwalitatief hoogwaardig, gevarieerd, samenhangend, informatief, goed toegankelijk en ruimtelijk gespreid zijn. Bovendien zal duurzaamheid met betrekking tot behoud en presentatie van de collectie gegarandeerd moeten zijn. MCN is ervan overtuigd dat het in werkende staat behouden en presenteren van (een deel van) die collectie essentieel is.

De stichting MCN ontwikkelt daartoe werkzaamheden op een aantal terreinen, waaronder

- **Het Nationaal Register Mobiel Erfgoed:** Het creëren van een overzicht van de totale collectie mobiel erfgoed in ons land en inzicht in de culturele waarde daarvan.
- **Draagvlak:** Het ontwikkelen van draagvlak voor behoud en gebruik van mobiel erfgoed, zowel bij de politiek als bij het publiek.
- **Kansen en bedreigingen:** Het signaleren van kansen en bedreigingen bij het behoud en gebruik van het mobiel erfgoed; het aandragen van oplossingen voor bedreigingen en het stimuleren bij het benutten van kansen bij behoud en gebruik van mobiel erfgoed.

Waar het werkend behoud van mobiel erfgoed essentieel is, zal met de alsmaar toenemende druk van wet- en regelgeving omgegaan moeten worden.

Belangenbehartiging wordt op dat gebied essentieel; onderdeel daarvan is overleg met en adviseren van de overheid.

De basis voor alle werkzaamheden van MCN (en hopelijk straks van alle belangstellenden, belanghebbenden en overheden) wordt gevormd door het Nationaal Register Mobiel Erfgoed. Het is van het grootste belang dat dit register als een onafhankelijk overzicht ontwikkeld en gepositioneerd wordt.

Op veel terreinen zijn in 2024 belangrijke activiteiten ontplooid en resultaten geboekt. U leest daarover hierna meer.

Het bestuur van MCN kwam in 2024 tien keer bij elkaar in een bestuursvergadering. Daarnaast vond er op 8 oktober een overleg plaats met de voorzitters van de vier koepels de Federatie Historische Automobiel- en Motorfietsclubs (FEHAC, historische wegvoertuigen), Historisch Railvervoer Nederland (HRN, historische treinen en trams), de Federatie Varend Erfgoed Nederland (FVEN, historische schepen) en de Nationale Federatie Historische Luchtvaart (NFHL, historische vliegtuigen).

In de loop van 2024 zijn de bestuursleden en de adviseurs van MCN gaan werken met Google Workspace. Dit platform bevat onder andere een centraal toegankelijke agenda en mappen met documenten en e-mailaccounts.

Opgemerkt moet worden dat de stichting MCN als organisatie met een capaciteitsprobleem kampt. Alle werkzaamheden worden door vrijwilligers verricht in hun vrije tijd. Daartoe kan niet altijd in alles wat in principe van belang wordt geacht ook daadwerkelijk worden geparticipeerd en blijven sommigen zaken langer liggen dan gewenst. Professionalisering van MCN staat dan ook hoog op de prioriteitenlijst van MCN.

Tot slot: in het jaar 2025 bestaat de Stichting Mobiele Collectie Nederland 25 jaar. Het ligt in de bedoeling daar in het najaar van 2025 op een feestelijke manier aandacht aan te geven, in de vorm van een congres.

Activiteiten in 2024

Regulier overleg OCW – MCN

Om de twee maanden vindt een overleg plaats tussen een delegatie van MCN en de betrokken beleidsambtenaren van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. In 2024 ging de vaste contactpersoon van MCN bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Arjen Kok), met pensioen. Tijdens het symposium *'De Emancipatie van Roerend Erfgoed en de herdefiniëring van de traditionele canon'* op maandag 8 juli kon een delegatie van het MCN-bestuur hem bedanken voor zijn jarenlange inzet voor het mobiele erfgoed.

Arjen werd opgevolgd door Dirk Houtgraaf en Frank Bergevoet.

Bij het Ministerie van OCW, directie Erfgoed en Kunsten nam Lieve Ettes het stokje over van Thomas van den Berg als eerste contactpersoon voor MCN. Thomas blijft wel betrokken bij het overleg met MCN. In de MCN-delegatie werd Rolf van der Mark opgevolgd door Ineke Verkaaik-Hogervorst.

Onderwerpen die in 2024 aan de orde kwamen tijdens het regulier overleg waren onder meer:

- De beleidsreactie uit 2023 van staatssecretaris Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Uslu, op het rapport 'beleidsdoorlichting Erfgoed' van de DSP-groep. In die beleidsreactie komt ook het mobiele erfgoed aan de orde. Mevrouw Uslu schijft hierover onder andere: *In samenspraak met de sector zal ik de aankomende periode gaan werken aan een nieuwe beleidslijn op het gebied van mobiel erfgoed, waarin ik, naast de duurzaamheidsopgave ook de vraag in hoeverre er een passender beschermingsbeleid moet komen, zal betrekken.* Voor de mobiel-erfgoedsector biedt dit wellicht kansen, maar de vraag is op welke wijze de sector hierbij betrokken kan en wil zijn. OCW heeft in 2024 een juridisch onderzoek door juristen van de Universiteit van Leiden laten uitvoeren naar de mogelijkheden van wettelijke bescherming van mobiel erfgoed in particulier bezit, op basis van de huidige wet- en regelgeving.
De belangrijkste conclusies van het rapport van de Universiteit Leiden zijn:
 - Mobiel erfgoed valt de facto onder de erfgoedwet.
 - De minister kan individuele mobiel-erfgoedobjecten in particulier bezit wel degelijk aanwijzen als Beschermd Cultuurgood en het bijpassende beschermingsregime van toepassing verklaren op dat object.
- De bijkomende bepalingen in de Erfgoedwet (zoals het niet vrij mogen verplaatsen van het object) kunnen worden omzeild en vormen geen belemmering. Een 'nieuwe blik' op dit onderwerp is namelijk dat behoud van mobiel erfgoed ook het 'in

beweging houden' betekent. Dit vraagt anders aankijken tegen het behoudsprincipe. Beweging wordt dan onderdeel van de instandhoudingsdoelstelling.

Het onderzoek is een startpunt voor de discussie over de wenselijkheid van bescherming en over welke vorm(en) van bescherming het dan zou moeten gaan.

- Daarnaast is een vragenlijst opgesteld die internationaal via het Europese netwerk van de RCE, van de sectoren vertegenwoordigd in MCN en contacten via de ambassades is uitgezet om te kijken hoe in andere landen wordt omgegaan met mobiel erfgoed en verduurzaming. De resultaten van deze uitvraag worden in het eerste kwartaal van 2025 bekend.
- Het gebeurt wel dat OCW wordt geconfronteerd met nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot wet- en regelgeving, bijvoorbeeld regelgeving vanuit Europa, die wellicht effect kunnen hebben op mobiel erfgoed. Daarvoor is een denktank ingericht, bestaande uit vier personen uit de vier sectoren die, wanneer dit zich voordoet, op korte termijn mee kunnen denken.
- Na de totstandkoming van de Erfgoedwet is in overleg met het Ministerie van OCW de zogenaamde Knelpuntenlijst Mobiel Erfgoed ontstaan. De knelpunten worden aangedragen door de sectoren waarna OCW kijkt of er, eventueel in samenwerking met andere departementen oplossing kunnen worden gezocht. Naar aanleiding van een noodkreet vanuit de Vereniging Stoomvaart, die zich om diverse redenen ernstige zorgen maakt over het in de vaart houden van historische stoomschepen, is besloten de knelpuntenlijst te actualiseren en waar nodig de onderwerpen apart te agenderen voor het overleg tussen OCW en MCN.
- De voortgang van de ontwikkeling van het Nationaal Register Mobiel Erfgoed.
- De energietransitie, fossiele brandstoffen en duurzaamheid. Het concept-klimaatplan waarin het voorgenomen klimaatbeleid voor de komende 10 jaar van de overheid staat beschreven ging in 2024 in internetconsultatie. Vanuit het mobiel-erfgoedveld is daar na een oproep van MCN zeer veel op gereageerd. De strekking van de meeste van deze reacties was als volgt: Mobiel erfgoed vertegenwoordigt een grote cultuurhistorische waarde en daarom is het van groot belang dat het zichtbaar is en blijft voor het publiek en dat het kan blijven bewegen, kan blijven rijden, varen en vliegen. Het mobiel houden van mobiel erfgoed leidt er ook toe dat het in stand kan worden gehouden. Stilstand leidt onvermijdelijk tot achteruitgang. Mobiel erfgoed is minder schoon dan moderne voer-, vaar- en vliegtuigen. Relatief gezien is de uitstoot echter verwaarloosbaar omdat mobiel erfgoed slechts erg beperkt wordt ingezet. Toch kan mobiel erfgoed nog minder impact op het milieu hebben. Als de overheid enerzijds het onderzoek naar en het toepassen van alternatieve brandstoffen stimuleert en anderzijds het gebruik van fossiele brandstoffen voor mobiel erfgoed toelaat zolang er geen goede en betaalbare alternatieven beschikbaar komen, kan iedereen van bewegend mobiel erfgoed blijven genieten.

De Restauratieregeling Mobiel Erfgoed van het Mondriaan Fonds

- Het Mondriaan Fonds en MCN hebben op 20 juni gezamenlijk een online voorlichtingsbijeenkomst gehouden over de Restauratieregeling Mobiel Erfgoed. De regeling is bedoeld voor stichtingen en musea zonder winstoogmerk, maar er was bij de presentatie ook een aantal particuliere bezitters aanwezig. Er is gesproken over de mogelijkheid om particulieren in aanmerking te laten komen voor de regeling. Dat is onder de huidige regeling niet mogelijk. Er kan wel gedacht worden aan alternatieven, zoals het langdurig in bruikleen geven van objecten aan musea, of het opzetten van een stichting die namens particuliere eigenaren aanvragen indient. Deze denkrichtingen zijn in een pril stadium. MCN ziet dat er bij het Mondriaan Fonds bereidheid is om mee te denken, al liggen er niet direct oplossingen voor de hand.
- De Restauratieregeling Mobiel Erfgoed liep in principe tot het einde van 2024 maar in 2024 heeft het Fonds besloten de regeling door te laten lopen in 2025.

Platform Mobiel Erfgoed

Het thema van het Platform Mobiel Erfgoed (een samenwerking tussen de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en MCN) op 24 september 2024 was "Een halve eeuw mobiel erfgoed - Over het ontstaan én de toekomst van een vastberaden erfgoedsector". Vanaf de jaren '70 van de 20ste eeuw groeide de mobiele collectie Nederland in rap tempo uit tot een nieuwe en vastberaden erfgoedsector. Duizenden liefhebbers ontfermden zich over de vele vracht- en vissersschepen die door de naoorlogse schaalvergroting niet langer rendabel waren. Samen met de vele trein- auto- en vliegtuigliefhebbers vormen zij inmiddels misschien wel de grootste groep particulieren die hun vrije tijd aan erfgoedzorg besteden.

Die liefhebbers hebben zich van meet af aan ingezet voor het behoud van historische vliegtuigen, schepen, treinen en trams en wegvoertuigen, door daar veel van hun vrije tijd voor op te offeren. Aan het eind van de 20ste eeuw drong het besef door dat er hierdoor een geheel nieuwe erfgoedsector was ontstaan: het mobiele erfgoed. Op eigen kracht hadden liefhebbers een collectie van ruim een miljoen objecten opgebouwd.

Op 24 september werd niet alleen teruggeblikt op de geschiedenis van deze jonge tak aan de erfgoedboom, maar kijken we ook naar de toekomst van deze nieuwe erfgoedsector. Arjen Kok, senior onderzoeker bij de RCE, ging in op de betekenis van particulieren en verzamelaars bij het behoud en de ontwikkeling van erfgoed. Daarna besprak Max Popma (erfgoedadviseur) de cultuurhistorische waarde van mobiel erfgoed. Hoe heeft de toenemende mobiliteit onze geschiedenis, onze economie, onze

samenleving gevormd en gestuurd en de betekenis van mobiel erfgoed bij het zichtbaar maken van die geschiedenis.

Jaap Nieweg (onder andere oud-voorzitter van MCN) ging in op het belang van krachtenbundeling en op de grote vraagstukken die voor ons liggen, bijvoorbeeld op het gebied van verduurzaming en brandstoffengebruik.

Tot slot sprak Ben Boortman (FEHAC en projectleider modernisering Nationaal Register Mobiel Erfgoed - NRME) over het belang van de (digitale) zichtbaarheid van mobiel erfgoed en van het voor het voetlicht brengen van de erfgoedwaarde van mobiel erfgoed.

Erik de Zwart (onder andere trambestuurder, radio-dj en voorzitter van de Stichting Hondekop) presenteerde tussendoor vier objecten die behouden zijn dankzij particulier initiatief. Hij ging ook in op de obstakels die er zijn bij het werkend behouden van mobiel erfgoed.

Nationaal Register Mobiel Erfgoed (NRME)

Het Mondriaan Fonds, het Cultuurfonds en het Netwerk Digitaal Erfgoed hebben subsidies beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van het Nationaal Register Mobiel Erfgoed. Ook is er een NRME-project in het kader van Faro. De toezegging van het Mondriaan Fonds was afhankelijk van het dekkingsplan. Dekking voor het volledige project werd in juli bereikt. In vervolg daarop is de uitvoering van het plan voortvarend ter hand genomen.

- Zo vond er een nadere uitwerking plaats van het waardestellend kader, die geschikt is voor eigenaren of beheerders om zelf objecten in te gaan voeren en daarbij een voorstel te doen voor de cultuurhistorische waardestelling.
- De interne organisatie werd op poten gezet. Er werd een kwartiermaker aangesteld die onderzoek deed naar de bronnen waaruit het NRME straks gevoed zal worden en de aansluiting van die bronnen op het NRME.
- Er wordt gezocht naar een projectleider. Die hoopt MCN begin 2024 aan te kunnen stellen.
- Bij het Spoorwegmuseum in Utrecht voerde Total Design in september een test uit waarbij bezoekers konden reageren op het prototype van de publiekswebsite dat Total Design heeft ontwikkeld. Daarbij is gekeken hoe mensen de website ervaren als zij op zoek zijn naar specifieke informatie en wanneer zij alleen maar willen grasduinen in de website.
- In samenwerking met de RCE wordt gewerkt aan een eenduidige termenlijst.
- Het project werd opgedeeld in twee fases. Eind 2025 moet fase 1 zijn afgerond. Het register zoals bedoeld moet dan staan. In fase 2 kan het verder gevuld worden.
- Het Plan van Aanpak voor de vernieuwing van het NRME werd doorlopend bijgesteld.

De belangrijkste uitgangspunten van dit plan zijn:

- compleet overzicht van het Nederlandse mobiele erfgoed
- aantrekkelijke en inspirerende publieksingang
- aansluiten bij nieuwe visie op gegevensuitwisseling (Linked Open Data¹, LOD)
- hoge kwaliteit van de inhoud, waardoor deze gemoderniseerde versie voor overheden en subsidiegevers de nieuwe standaard voor mobiel erfgoed is.

Overleg met voorzitters koepelorganisaties

Eenmaal per jaar komen de voorzitters van de vier koepelorganisaties (de Federatie Historische Automobiel- en Motorfietsclubs, de Federatie Varend Erfgoed Nederland, Historisch Railvervoer Nederland en de Nederlandse Federatie Historische Luchtvaart) en een delegatie van het MCN-bestuur bijeen om informatie uit te wisselen en toekomstplannen te bespreken. Op 8 oktober 2024 kwamen onder andere de volgende onderwerpen ter sprake:

- Welke verwachtingen hebben de sectoren van MCN voor de komende jaren en welke uitdagingen ziet men.
- De informatie-uitwisseling tussen de sectoren en MCN.
- Het tweemaandelijks regulier overleg MCN-OCW. Wat zijn belangrijke aandachtspunten die daar aan de orde moeten komen?
- Het Nationaal Register Mobiel Erfgoed.
- De vertegenwoordiging van de sectoren in het MCN-bestuur.
- De Platforms Mobiel Erfgoed.

Commissie Public Affairs

In het voorjaar van 2024 is voorgesteld binnen MCN een commissie Public Affairs op te richten die actief meedenkt en meewerkt met het bestuur, naar analogie met het model waar de FEHAC mee werkt. Naar dat voorbeeld kan een commissie van minimaal vier en maximaal acht leden worden opgericht (van iedere sector maximaal twee, niet zijnde een bestuurslid of bestuursleden van MCN) die onderwerpen gaan aandragen die alle vier de sectoren raken. De linking pin naar de commissie is een bestuurslid van MCN. Dit voorstel is omarmd door het MCN-bestuur. Als vervolgstappen moeten de doelstellingen van deze aanpak nader worden geformuleerd en zijn de sectoren uitgenodigd om hierin te participeren.

¹ www.pldn.nl/wiki/Linked_Open_Data

Website 'Toonbeelden van mobiel erfgoed'

Op verzoek van de FEHAC heeft Max Popma de toonbeeldensite aangepast. Er zijn twee ontwikkelingen toegevoegd, te weten 'Grenzen aan de groei' en 'Mobiel erfgoed voor de samenleving'. Hoewel de toonbeeldensite in principe tot het jaar 2000 loopt is daar in het geval van 'Mobiel erfgoed voor de samenleving' vanaf geweken.

Elektrificatie stoomlocomotieven De Efteling

In april kondigde De Efteling aan haar vier stoomlocomotieven te willen gaan elektrificeren. Dat is een ontwikkeling die een forse aantasting betekent van deze vier locomotieven waarvan er drie ouder zijn dan honderd jaar. Naar aanleiding daarvan heeft MCN een persbericht uit doen gaan over deze zaak, waarin is gemeld dat wat MCN betreft op deze wijze niet met mobiel erfgoed mag worden omgegaan.

Bestuur MCN

In september 2023 trad Jan Warnsinck terug als bestuurslid van MCN namens de sector Water. Ineke Verkaaik-Hogervorst volgde hem op en werd op 29 februari 2024 benoemd tot bestuurslid van MCN.

Het bestuur van de stichting bestond per 31 december 2024 uit de volgende personen:

- Edith den Hartigh – voorzitter (onafhankelijk)
- Kees Wielemaker – secretaris (op voordracht van de sector Rail) en waarnemend penningmeester
- John Sabelis - bestuurslid (op voordracht van de sector Rail)
- Herman Sluiter – bestuurslid (op voordracht van de sector Weg)
- Arno van Voorden – bestuurslid (op voordracht van de sector Weg)
- Marinus Kreuze – bestuurslid (op voordracht van de sector Water)
- Ineke Verkaaik-Hogervorst (op voordracht van de sector Water)
- Arthur Jongeneelen - bestuurslid (op voordracht van de sector Lucht)

Ben Boortman en Max Popma zijn als adviseur verbonden aan de stichting Mobiele Collectie Nederland.

ANBI-informatie

De Stichting Mobiele Collectie Nederland_(MCN) is door de Belastingdienst aangemerkt als een culturele Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Dit betekent dat MCN geen schenk- en/of erfbelasting hoeft te betalen over de ontvangen schenkingen en erfenissen. Bovendien zijn giften aan MCN aftrekbaar, binnen de daarvoor geldende regels.

De stichting Mobiele Collectie Nederland_(MCN) heeft tot doel:

- het samenstellen van een cultuurhistorisch representatieve collectie Nederlands mobiel erfgoed om de Nederlandse mobiliteitsgeschiedenis levend te houden
- het uitdragen van het belang van mobiel erfgoed en dit bij beleidsmakers onder de aandacht brengen.
- het behartigen van de belangen van organisaties en vrijwilligers, die zich met instandhouding van mobiel erfgoed bezighouden

Hieronder volgt de informatie over de ANBI-status van de stichting Mobiele Collectie Nederland_(MCN):

Naam:	Stichting Mobiele Collectie Nederland_(MCN)
Kamer van Koophandel:	37093014
RSIN-nummer:	8097.86.801
Contactgegevens:	Westersingel 9, 4101 ZG Culemborg, secretaris@mobielecollectie.nl
Beleidsplan:	Het MCN-bestuur heeft in 2023 het Beleidsplan 2023-2026 vastgesteld.
Beloningsbeleid:	De Stichting is een vrijwilligersorganisatie. De bestuursleden voeren onbezoldigd hun werkzaamheden uit.
Doelstellingen:	De doelstellingen zijn opgenomen in de Statuten van MCN (artikel 1) zoals opgesteld op 14 november 2000.

Kijk voor meer informatie op de site van de Belastingdienst: www.belastingdienst.nl/anbi.

Bestuurssamenstelling per 31 december 2024:

- Edith den Hartigh – voorzitter (onafhankelijk)
- Kees Wielemaker – secretaris (op voordracht van de sector Rail) en waarnemend penningmeester
- John Sabelis - bestuurslid (op voordracht van de sector Rail)
- Herman Sluiter – bestuurslid (op voordracht van de sector Weg)
- Arno van Voorden – bestuurslid (op voordracht van de sector Weg)
- Marinus Kreuze – bestuurslid (op voordracht van de sector Water)
- Ineke Verkaaik-Hogervorst (op voordracht van de sector Water)
- Arthur Jongeneelen - bestuurslid (op voordracht van de sector Lucht)